

ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑ ΕΤΗ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΣΑΡΣΑΙ

(Αί θεωρίαι του περί Δραματικῆς Τέχνης—Οί λόγοι τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἐπιρροῆς).

Ἐξεδόθη πρὸ ὀλίγων μηνῶν ὁ ὄγδος καὶ τελευταῖος τόμος τῶν Quarante ans de Theatre τοῦ Φρ. Σαρσαί. Ἔς γνωστὸν τὸ ὀκτάτομον τοῦτο ἔργον δὲν εἶναι ἄλλο ἢ συλλογὴ τῶν καλλιτέρων δραματικῶν κριτικῶν ἅς ὁ Σαρσαί ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ «Temps» καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ ἐκλογὴ τῆς ὕλης ἐγένετο μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ ἐπιτυχίας, εἶναι δὲ ἔργον τοῦ γαμβροῦ τοῦ Σαρσαί καὶ γνωστοῦ δημοσιογράφου Ἀδ. Βρισσῶν. Οἱ τρεῖς πρῶτοι τόμοι περιέχουσιν, ἐκτὸς μερικῶν γενικῶν ἀρθρῶν καὶ ἐντυπώσεων, κρίσεις τῆ ἀληθείᾳ ἀρίστας περὶ ὄλων τῶν ἑλλων κλασσικῶν συγγραφέων, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ὀλίγα ἀρθρα ἄνευ μεγάλης πρωτοτυπίας ἢ ἐμβριθείας περὶ τοῦ Shakespeare καὶ μερικῶν τῶν ἡμετέρων ἀρχαίων δραμάτων. Οἱ πέντε ἄλλοι τόμοι εἶναι ἀφιερωμένοι εἰς τοὺς δραματούργους τοῦ 19ου αἰῶνος. Οἱ ἑλλοι ἔχουσιν ἐννοεῖται ἐν αὐτοῖς τὴν μερίδα τοῦ λέοντος, περὶ δὲ τοῦ Ἴψεν καὶ τῶν συγχρόνων Σκανδιναυῶν, Ρώσων καὶ Γερμανῶν πραγματεύεται μόνον τὸ τελευταῖον ἡμισυ τοῦ τελευταίου τόμου.

Ὅπως δὴ ποτε τὸ ἔργον δίδει ἀκρίβεισάτην ἰδέαν τῶν θεωριῶν τοῦ Σαρσαί. Ὁ συγγραφεὺς ἀπεβίωσεν ἤδη πρὸ τριετίας, τὰ πάθη ἄτινα εἶχε γεννήτη, ὅσον βίαια καὶ ἄν ἦσαν, ἤρχισαν νὰ κατευνάζωνται. Δύναται λοιπὸν νὰ συζητηθῇ τὸ ἔργον καὶ νὰ κριθῇ ὁ συγγραφεὺς ἐν πλήρει ἡρεμίᾳ.

×

Ὁ Φραγκίσκος Σαρσαί ἐγεννήθη πλησίον τῶν Παρισίων. Ἡ οἰκογένειά του ἀνήκεν εἰς τὴν μεσαίαν τάξιν κυριολεκτικῶς εἰς τὴν petite bourgeoisie. Περίπου εἰκοσαετῆς ὁ νέος Φραγκίσκος ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν Ecole Normale, ἐξῆλθε δ' ἐξ αὐτῆς, μετὰ λαμπρᾶς σπουδᾶς, τὸ 1849, τὸ αὐτὸ ἔτος καθ' ὃ ἐπεράτωσεν τὰς σπουδὰς τῶν καὶ οἱ συμμαθηταὶ του About καὶ Taine. Μετὰ δεκαετῆ καθηγητικὸν βίον ἐν τοῖς ἐπαρχιακοῖς γυμνασίοις, ὁ Σαρσαί τῆ εἰσηγήσει τοῦ φίλου του About ἐπέστρεψεν εἰς Παρισίους καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν δημοσιογραφικὴν ἵπου ἔμεινε μέχρι θανάτου, ἧτοι ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη.

Καθ' ὄλον του ὅμως τὸν βίον ἔφερον ἀνεξάλειπτα τὰ ἔχνη τῆς πρώτης του ἀνατροφῆς καὶ τοῦ καθηγητικοῦ του σταδίου Ἐμεινεν εἰς τὰς ἰδέας του καὶ εἰς τὰ ἦθη του, τύπος ἑλλου petit bourgeois καὶ ἑλλου διδασκάλου. Πρὸς τοῦτοις δὲ ἑλλου bourgeois καὶ ἑλλου διδασκάλου μορφωθέντος μεταξὺ τοῦ 1845 καὶ 1855. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἡ παιδείσις ἐν ἑλλίᾳ περιορίζετο εἰς τὴν μελέτην τῆς ἑλλικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς. Παρημέλουν, δὲν τολμῶ νὰ εἶπω πε-

ριεφρόνουν τὰς ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς φιλολογίαις, τὴν δὲ Ἑλληνικὴν ἐθαύμαζον ἀλλὰ πράγματι μόνον κατ' ἐπιφάνειαν ἐγνώριζον, βλέποντες αὐτὴν διὰ μέσου τῆς Λατινικῆς φιλολογίας. Ἐπίσης κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὁ Ῥωμαντισμὸς, ὁ θριαμβεύσας κατὰ τὸ 1830, ἤρχισε ταχέως νὰ παρακμάζη, καὶ ὁ πανεπιστημιακὸς κόσμος, ὅστις εἶχε μείνῃ πιστὸς εἰς τὴν κλασσικὴν σχολὴν, ἤρχισεν ἀνεκφάνδον νὰ ὑποστηρίξη τὴν λεγομένην *Ecole du bon sens*, τοὺς *Ponsard* καὶ συντροφίαν. Ἡ ἀντίδρασις ἦτο φυσικὴ διότι ἡ Ῥωμαντικὴ σχολὴ εἶχεν ἐξωκεῖλη, ἀλλὰ καθὼς πάντοτε συμβαίνει ἰσχυρὰ ἀντιδράσεις, ἴστω καὶ δικαιολογημέναι, ἔχει κακὰ ἀποτελέσματα. Ἡ ποίησις παρεμειλήθη, ἄλλως τε ὁ *Hugo* καὶ ὁ *Lamartine* εἶχον ἐπιδοθῆ εἰς τὴν πολιτικὴν ὁ δὲ *Musset* εἰς τὴν οἰνοποισίαν. Ἀντιπρόσωπος τῆς ποιήσεως ἔμενεν ὁ *Beranger* ποιητὴς ἀνευ ἀληθοῦς ποιητικῆς ἐμπνεύσεως, στερούμενος ὕψους καὶ φιλοσοφικῶν ἰδεῶν. Ἀρ' ἑτέρου ἢ νῆα σχολὴ μὲ τὰς κλασσικὰς, θετικὰς, καὶ κάπως ὀλισθητικὰς τῆς τάσεως ἐπαγγέθη εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς τοῦ 18ου αἰῶνος, αἰῶνος ὅστις ἐκτός τοῦ Ἑλληνίζοντος *Chenier* οὐδένα ἐγέννησεν ἐν Γαλλίᾳ ποιητὴν. Παρὰ πάντα ἄλλον ἀνέλαμψαν δὲ τότε ὁ *Voltaire* ὁ *Chamfort* ὁ *Diderot* καὶ οἱ Ἑγναλοπαιδισταί.

Ὁ *About* καὶ ὁ *Sarrazin* ἔμειναν μέχρι θανάτου οἱ ἐποιήθησαν ὑπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀμφότεροι ἐχειρίσθησαν θαυμασίως τὸν πεζὸν λόγον. Ἀμφότεροι μὲ πολὺ πνεῦμα καὶ πολλὴν διορατικότητα, ἔκριναν καὶ κριτικῶς τοὺς συμπατριώτας των καὶ ἐνίοτε τοὺς ξένους. Ἀμφότεροι ὅμως ἐστερηθήσαν εὐρύτητος καὶ ὕψους ἰδεῶν καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν ποίησιν.

Ἀναμφιβόλως ἐκ τῶν δύο ὁ *About* ἦτο μυριάκις ἀνώτερος. Μολοντοδοτο ὁ *Sarrazin* ἀπελάμβανε μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ ἀπαραμύλλου δημοτικότητος, ὡν ἀναμφιβόλως ὁ δημοτικώτερος ἄνθρωπος τῶν Παρισίων. Εἶχε γεννάτῃ ἐν εἶδος «conferences». Ἐν δὲ τῇ κριτικῇ, ἰδίως τῇ δραματικῇ, κατώρθωσε νὰ ἀποκτήσῃ ἑκτακτὸν βαρῦτητα θεωρούμενος ἐπὶ τριάκοντα ἔτη ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ κοινῶ ὡς ὁ κυριώτερος τῶν κριτικῶν καὶ ἀντιπροσωπεύων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τὴν Γαλλικὴν κριτικὴν.

Εἶναι λοιπὸν ἐν ταυτῷ περίεργον καὶ νομίζομεν ἐνδιαφέρον νὰ ἐξετάσῃ τις τὰς δραματικὰς θεωρίας τοῦ *Sarrazin*, καὶ δεῦτερον νὰ ἐρευνήσῃ τοὺς λόγους τῆς μεγάλης του ἐπιρροῆς καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν ὁ ἄνθρωπος ἐμολογουμένως μέτρως ἀπέκτησε τοσοῦτον κύρος.

(Ἀκολουθεῖ)

***Ἀνδρέας Ἀνδρεάδης.**